

Прохоров Костянтин Олегович,
аспірант Міжрегіональної Академії
управління персоналом, м. Київ, Україна

ПОДАННЯ ДЕКЛАРАЦІЙ ОСІБ, УПОВНОВАЖЕНИХ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ АБО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Мета написання статті полягала в визначенні властивостей подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування як одного із засобів запобігання корупції.

Автором зроблено висновок, що значення подання й оприлюднення вказаного виду декларацій дозволяє одночасно досягти трьох цілей: підвищити рівень прозорості й відкритості в певних сферах публічного управління; створити позитивну і негативну моделі поведінки посадових осіб, додержання кожної з яких тягне за собою певні правові наслідки; залучити широкі верстви громадськості та засоби масової інформації до здійснення демократичного цивільного контролю за функціонуванням системи публічного управління.

Ключові слова: *корупція, запобігання корупції, декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; засіб запобігання корупції, позитивна юридична відповідальність, публічна служба.*

Будь-які зміни в системі публічного управління приречені залишитися не-реалізованими, якщо система владних відносин відчуває негативний вплив корупції. На жаль, Україна у 2018 році в Індексі сприйняття корупції міжнародної організації, який щорічно складається міжнародною організацією Transparency International, посіла 120 місце з-поміж 180 країн [1]. Хоча протягом минулого року наша держава досягла певного прогресу, піднявшись на 10 місць (чим менший індекс, тим благополучніше складаються відносини в досліджуваній сфері), однак ситуація досі залишається загрозливою.

Запровадження подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, дозволило здійснити якісні зміни у системі запобігання корупції в Україні. Разом з тим соціальне значення подання та оприлюднення вказаних декларацій досліджено ще недостатньо, що обумовлює актуальність цієї статті.

Питання, пов'язані із запобіганням корупції, розглянуто у роботах В.Б. Авер'янова, В.Д. Гвоздецького, В.К. Колпакова, О.В. Кузьменко, М.І. Мельника, Н.Р. Нижник, В.І. Олефіра, О.В. Олійника, С.Г. Стеценка, С.В. Тарасова, І.М. Шопіної, О.Н. Ярмиша та інших вчених. Однак питання соціального призначення подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, ще не отримало широкого висвітлення в

науці адміністративного права, що обумовлює напрями подальших наукових розвідок.

Мета статті – визначення властивостей подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування як одного із засобів запобігання корупції.

Відповідно до ч. 5 ст. 8 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, кожна Держава-учасниця прагне в відповідних випадках і згідно з основоположними принципами свого внутрішнього права, запроваджувати заходи й системи, які зобов'язують державних посадових осіб надавати відповідним органам декларації, *inter alia*, про позаслужбову діяльність, заняття, інвестиції, активи та про суттєві дарунки або прибутки, у зв'язку з якими може виникнути конфлікт інтересів стосовно їхніх функцій як державних посадових осіб [2]. Імплементация положень вказаної Конвенції в національне законодавство була пов'язана зі створенням системи декларування посадових осіб органів публічної влади та тих, що посідають інше відповідальне становище, з метою підвищення прозорості й попередження конфлікту інтересів.

Як справедливо вказують О.М. Литвинов і Є.О. Гладкова, як засвідчує світова практика, для вирішення проблеми корупції в Україні конче треба забезпечити прозорість діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування, створення сприятливих умов для розвитку економічного добробуту, залучення громадськості до проведення моніторингу та контролю діяльності державних органів під час ухвалення політично важливих рішень і застосування міжнародних стандартів у роботі всіх державних органів [3, с. 107]. Виникають нові сфери застосування заходів антикорупційної політики, зокрема, сектор безпеки і оборони. Проблеми протидії корупції в секторі безпеки і оборони потребують удосконалення порядку подання декларації про майновий стан і доходи (далі – декларація про доходи) військовими посадовими особами. Військові посадові особи – це військовослужбовці, які обіймають штатні посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або які спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків згідно із законодавством [4].

Слід сказати, що дія розділу VII Закону України “Про запобігання корупції”, яким визначено порядок подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не поширюється на військовослужбовців військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу, а також військових посадових осіб з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу, військової служби за контрактом осіб сержантського і старшинського складу, військовослужбовців молодшого офіцерського складу військової служби за контрактом осіб офіцерського складу, крім військовослужбовців, які проходять військову службу в військових комісаріатах. Суб'єкти декларування, які не мали можливості до 1 квітня за місцем військової служби подати декларацію осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік у зв'язку з виконанням завдань в інтересах оборони України під час дії особливого періоду, безпосередньою участю у веденні

воєнних (бойових) дій, у тому числі на території проведення антитерористичної операції та здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, направленням до інших держав для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі національних контингентів або національного персоналу, подають таку декларацію за звітний рік протягом 90 календарних днів із дня прибуття до місця проходження військової служби чи дня закінчення проходження військової служби, визначеного частиною другою статті 24 Закону України “Про військовий обов’язок і військову службу” [4; 5]. Однак щодо кола осіб, які мають подавати декларації про доходи, науковцями та практиками висловлюються різні позиції, що потребує здійснення спеціальних наукових досліджень.

Разом з тим доцільність подання військовими посадовими особами декларації про доходи не викликає сумнівів. Як наголошувалося в багатьох наукових та методичних працях, в умовах ведення бойових дій вплив корупційних ризиків може бути особливо небезпечним, що повною мірою усвідомлюється на рівні управління сектором оборони [6, с. 463; 7, с. 324]. Розвиток інформаційних технологій дає змогу використовувати нові, невідомі раніше засоби протидії корупції [8, с. 63], застосування яких дозволяє значно підвищити ефективність досягнення належного стану доброчесності у державі. До таких заходів належить і ведення Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Отже, значення подання й оприлюднення вказаного виду декларацій дозволяє одночасно досягти трьох цілей: підвищити рівень прозорості та відкритості в певних сферах публічного управління; створити позитивну й негативну моделі поведінки посадових осіб, додержання кожної з яких тягне за собою певні правові наслідки; залучити широкі верстви громадськості та засоби масової інформації до здійснення демократичного цивільного контролю за функціонуванням системи публічного управління.

Подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, становить один із засобів запобігання корупції, що обумовлено впливом таких факторів. По-перше, за допомогою подання та оприлюднення вказаних декларацій суспільство та держава отримують змогу оперативно реагувати на факти недоброчесної поведінки посадових осіб як пов’язаної з приховуванням певних відомостей, так і такої, що містить конфлікт інтересів або невідповідність задекларованих та реальних статків. По-друге, декларування як соціальне явище є одним із проявів звітності влади перед громадянами, що є ознакою демократичного суспільства. По-третє, подання декларацій дозволяє реалізувати так звану перспективну юридичну відповідальність, сутність якої полягає в сумлінному додержанні посадовими особами вимог, пов’язаних із проходженням публічної служби, виступаючи позитивною моделлю поведінки особи, уповноваженої на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. CPI-2018: Україна знову гірше всіх сусідів, окрім Росії. ТІ Україна. URL: <https://ti-ukraine.org/news/cpi-2018-ukrayina-znovu-girshe-vsih-okrim-rosiyi> (дата звернення: 10.10.2019).
2. Про ратифікацію Конвенції Організації Об’єднаних Націй проти корупції. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 50. Ст. 496.
3. Литвинов О.М., Гладкова Є.О. Сучасний стан і перспективи протидії корупції в Україні. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф.: у 2-х ч.* (м. Київ, 7 груд. 2018 р.). Київ: НАВС, 2018. Ч. 1. С. 104–107.

4. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12> (дата звернення: 10.10.2019).

5. Про запобігання корупції: Закон України 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1700-18> (дата звернення: 10.10.2019).

6. Шопіна І., Тарасов С. Корупційні ризики як фактор зниження боєздатності військових частин. *Стан та перспективи реформування сектору безпеки і оборони України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24 листопада 2017 року): у 2 т. К.: Національна академія прокуратури України, 2017. Т. 1. С. 463–465.*

7. Військове право: підручник / за ред. І.М. Коропатніка, І.М. Шопіної. Київ: Алерта, 2019. 648 с.

8. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір: монографія / за заг. ред. К.І. Белякова. Київ: КВІЦ, 2018. 169 с.

REFERENCES

1. SRI-2018: Ukraine znovu hirshe vsikh susidiv, okrim Rosii. TI Ukraina. “Ukraine is again worse than all its neighbors, except Russia”. TI Ukraine” (date of application: 10.10.2019) [in Ukrainian].

2. Pro ratyfikatsiiu Konventsii Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsii. “On the Ratification of the United Nations Convention Against Corruption”. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2006. No 50. Art. 496 [in Ukrainian].

3. *Lytvynov O.M., Hladkova Ye.* (2018) Suchasnyi stan i perspektyvy protydii koruptsii v Ukraini. “A Current Status and Prospects of Combating Corruption in Ukraine”. Implementation of State Anti-Corruption Policy in the International Dimension: Materials of the III International Scient.-Pract. Conf.: in 2 books (Kyiv, Dec. 7, 2018). Kyiv: NASA. Part 1. P. 104–107 [in Ukrainian].

4. On Military Duty and Military Service: Law of Ukraine dated March 25, 1992 N. 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12> (date of application: 10.10.2019) [in Ukrainian].

5. On Prevention of Corruption: Law of Ukraine dated October 14, 2014. No 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1700-18> (date of application: 10.10.2019) [in Ukrainian].

6. *Shopina I., Tarasov S.* (2019) Koruptsiini ryzyky yak faktor znyzhennia boiezdatnosti viiskovykh chastyn. “Corruption Risks as a Factor in Reducing the Combat Capability of Military Units”. State and Prospects for Reforming the Security and Defense Sector of Ukraine: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (November 24, 2017): in 2 Vol. K.: National Academy of Public Prosecutor of Ukraine, 2017. Vol. 1. P. 463–465 [in Ukrainian].

7. Viiskove pravo. “Martial Law”: textbook / eds. I. Koropatnik, I. Shopina. Kyiv: Alerta, 2019. 648 p. [in Ukrainian].

8. Informatsiina kultura v Ukraini: pravovyi vymir.” Information Culture in Ukraine: Legal Aspects”: monograph / ed. K.I. Beliakov. Kyiv: KVIC, 2018. 169 p. [in Ukrainian].

UDC 342.9

Prokhorov Kostiantyn,

Postgraduate of the Interregional Academy
of Personnel Management,
Kyiv, Ukraine

THE DECLARATION OF PERSONS AUTHORIZED TO IMPLEMENT THE FUNCTIONS OF THE STATE OR LOCAL SELF-GOVERNMENT AS ONE OF THE MEANS OF PREVENTION OF CORRUPTION

The purpose of paper was to identify the properties of the declaration of persons authorized to perform functions of the state or local government as one of means of preventing corruption.

© Prokhorov Kostiantyn, 2019

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2019.4\(46\).21](https://doi.org/10.36486/np.2019.4(46).21)

Issue 4(46) 2019

<http://naukaipravoohorona.com/>

The author found out that the implementation of the declaration of persons authorized to perform the functions of the state or local self-government allowed to make qualitative changes in the system of preventing corruption in Ukraine. At the same time, the paper states that the social significance of submitting and publishing these declarations has not been investigated yet.

It is substantiated that the development of information technologies makes it possible to use new, previously unknown, means of preventing corruption, the use of which can significantly improve the effectiveness of achieving a proper state of integrity in the state. Such measures include the keeping of the Unified State Register of Declarations of Persons Authorized to Perform the Functions of State or Local Self-Government. The author concludes that the value of submitting and publishing the specified type of declarations can simultaneously achieve three goals: to increase the level of transparency and openness in certain areas of public administration; to create positive and negative models of behavior of officials, observance of each of which entails certain legal consequences; involve the general public and the media in the exercise of democratic civilian control over the functioning of the public administration system.

Paper found that the filing of declarations by persons authorized to perform state or local government functions is one of the means of preventing corruption due to the influence of the following factors. First, by filing and promulgating the aforementioned declarations, the public and the state are able to respond promptly to the facts of officials' misconduct, both related to the concealment of certain information and to the conflict of interests or inconsistency of the declared and actual statuses. Secondly, declaration as a social phenomenon is one of the manifestations of the government's accountability to citizens, which is a feature of a democratic society. Third, the filing of declarations makes it possible to exercise the so-called promising legal liability, the essence of which is the honest observance of the requirements of public officials by serving as a positive model of the behavior of a person authorized to perform the functions of the state or local authorities.

Keywords: corruption, prevention of corruption, declarations of persons authorized to perform the functions of the state or local government; means of preventing corruption, positive legal liability, public service.

Отримано: 22.10.2019